

LIBER I.

DE STATU ECCLESIAE.

Prima Juris publici ecclesiastici quaestio, qua veluti fundamento Jus ipsum nititur, haec est, « an Ecclesia sit Societas inaequalis, sive Status. »

Nos affirmamus Ecclesiam *Statum esse*, multaque sunt argumenta, eaque firmissima et ipsa luce clariora quibus tueri sententiam nostram possumus; sed ea quae sequuntur satis esse existimamus.

Sic itaque argumentamur. Ex definitione Puffendorfii « Societas inaequalis sive Status, est conjunctio plurium hominum, quae imperio per homines administrato, sibi proprio, et aliunde non dependente continetur. » Atqui ex institutione Christi Ecclesia est conjunctio hominum, quae per homines, hoc est per Petrum et Apostolos, eorumque Successores administratur cum imperio sibi proprio, nec aliunde dependente; ergo Ecclesia est Societas inaequalis sive Status.

Minorem propositionem toto hoc libro probaturi sumus,

planum faciendo 1º Ecclesiae administrationem Petro et Apostolis, eorumque Successoribus a Christo fuisse traditam cum potestate imperandi ; 2º eamdem imperandi potestatem ipsius Ecclesiae propriam esse, nec aliunde dependentem : deinde argumenta, quae a Protestantibus contra objici solent, breviter diluemus.

Protestantes jam ab initio reformationis omnem Ecclesiae potestatem labefactare conati sunt, eamque in suos Principes transtulerunt, ut iis adularentur, quorum auxilio atque auctoritate indigebant. Id autem jure factum fuisse Puffendorfius contendit, in eamque sententiā, librum edidit *de habitu religionis christiana ad vitam civilem*, quo distinctionem societatum in aequales et inaequales a se excogitatam in medium protulit. Quam quidem opinionem tanquam a coelo delapsam Protestantes omnes suscepserunt, ejusque auctorem summis laudibus celebrarunt. « Nemo, » inquit Pfaffius pag. 199. edit. Tubing., « ante Puffendorfium fuit, qui Jus ecclesiasticum Protestantium certis regulis fundamentalibus superstrueret: hic primus fuit, qui Ecclesiam nonnisi Societatem, et Collegium aquale in civitate esse docuit, tradidit, et commonstravit. » Itaque pretium operae duximus Societatis inaequalis definitionem a Puffendorfio accipere, ejusque ipsissima verba retinere, ut adversus eos, qui nobis adversarii sunt propriis eorum armis pugnaremus.

CAPUT I.

§ 1.

DE ECCLESIAE ADMINISTRATIONE PETRO ET APOSTOLIS TRADITA.

Administrationem Ecclesiae Petro et Apostolis, eorumque Successoribus a Christo traditam fuisse, apertissime demonstrant Christi ipsius verba ad Apostolos, Joannis XX 11 : « Sicut misit me Pater, et ego mitto vos : » et Matth. XXVIII 18 : « Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis. » Quibus sane verbis Apostoli missi sunt ad fundandam ubique gentium Ecclesiam, eamque administrandam; fundatur siquidem Ecclesia, dum Evangelium annuntiatur, atque ii, qui credunt, baptismate abluti in Christianorum societatem cooptantur : administratur vero dum fideles in doctrina tradita et observantia praceptorum continentur.

Ad eamdem Ecclesiae administrationem pertinent haec Christi verba ad eosdem Apostolos, Matth. XVIII 15 : « Amen dico vobis : quaecumque ligaveritis super terram erunt ligata et in coelo; et quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in coelo. » Quid enim est istud ligare et solvere? Num funibus et vinculis? Absit ab homine sanae mentis hujusmodi

rem opinari. Itaque sensus eorum verborum moralis est; et ligari homines dicuntur praeceptis, legibus, sententiis, votis, juramentis, etc.; solvuntur autem absolutionibus, dispensationibus, legum abrogationibus, etc. Ergo Apostolis concedita est totius Ecclesiae administratio cum potestate ligandi et solvendi, videlicet jubendi, vetandi, dispensandi, absolvendi, et agendi reliqua, quae sunt hujusmodi.

Allata Christi verba: « Sicut misit me Pater, et ego mitto vos... Euntes docete omnes gentes... Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in coelis, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelis, » Petro pariter et caeteris Apostolis dicta sunt; ideoque Petrus et Apostoli patres erant in potestate Apostolatus, sive ut ait S. Cyprianus in libro de Unitate Ecclesiae: « Hoc erant utique et caeteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio praediti honoris et potestatis. »

Sed, salva Apostolatus potestate, caeteris Apostolis praefatus est Petrus. Nam UNI Petro a Christo dictum est: « Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.... Et tibi dabo claves regni coelorum, et quodcumque ligaveris super terram, etc. » Quibus verbis significatur, Petrum in Ecclesia futurum, quod est fundamentum in domo, super quo scilicet tota domus innititur, eique promittuntur CLAVES coelorum, quae sunt supremae potestatis indicia. Namque traditio Clavium ex usu loquendi Scripturae largitionem supremae potestatis significat. Ita apud Isaiam XXII, v. 22 suprema potestas sacerdotalis Eliacimo promissa est his verbis: « Dabo CLAVEM domus David super humerum ejus, et aperiet et nemo erit qui claudat, et claudet et nemo erit qui aperiat. » Et apud Lucam XI, v. 52 Christus: « Vae vobis, » inquit, « legis peritis, quia tulistis CLAVEM scientiae, » hoc est, qui

vobis summam interpretandi Scripturas auctoritatem assumitis. Et eadem loquendi formula occurrit in Apocalypsi III v. 7, qua supremum Christi imperium in regno Dei significatur.

Præterea (Joann. XXI 15, 16, 17) Christus praesentibus reliquis Apostolis UNUM Petrum ter interrogat: « Simon Joannis, diligis me plus his? » Et trinae interrogationi cum Petrus respondisset: « Domine, tu scis, quia amo te, » Christus ter subdit: « Pasce agnos meos, pasce oves meas. » Quid porro sibi vult isthaec iterata de amore interrogatio, istud iteratum pascendi gregis mandatum? Quid magnifica verba non ad Jacobum, non ad Joannem, non ad alterum ex praesentibus Apostolis, sed ad UNUM Petrum: « Pasce agnos meos, pasce oves meas? » jam vero cum dicitur PASCE, is constituitur Pastor; cui dicitur PASCE AGNOS MEOS, PASCE OVES MEAS, is constituitur Pastor universalis, Pastor totius gregis, Pastor fidelium et Pastorum. Ad rem S. Bruno Astensis, homilia in vigilia festi S. Petri, ait: « Prius agnos, deinde oves ei commisit, quia non solum Pastorem, sed Pastorem Pastorum eum constituit. Pascit igitur agnos, pascit et oves; pascit filios, pascit et matres: regit et subditos et Praelatos. Omnium igitur Pastor est, quia praeter agnos et oves in Ecclesia nihil est. » Petrus itaque Apostolorum Princeps constitutus, et Primatum non modo honoris, sed etiam jurisdictionis, hoc est, curam totius Ecclesiae suprema cum potestate conjunctam ab ipso Christo accepit.

Hoc dogma de Primatu divinitus constituto ex unanimi Sanctorum Patrum consensu et perpetua Ecclesiae doctrina confirmatur. Cum nimis longum esset omnes Sanctorum Patrum sententias in medium proferre, nos aliquas tantummodo adnotabimus. Apud Origenem in cap. 6 ep. ad Romanos le-

gitur : « Petro Summa rerum de pascendis ovibus tradita, et super ipsum , veluti petram , fundata Ecclesia. » Apud S. Cyrillum catesesi II et XI legitur : « Petrus Apostolorum Summus et Princeps. » Apud S. Ephrem Syrum, serm. de compunct., Petrus vocatur « Princeps ac vertex Apostolorum. » Apud S. Gregorium Nyssenum, serm. 2 de S. Stephano, Petrus dicitur « Apostolici chori Princeps et Corryphaeus. » S. Augustinus lib. II de Baptismo tom IX, col. 97 edit. Venetae, de Petro dicit : « In quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratia praeeminet. » S. Ambrosius lib. X in Lucam de Petro scribens ait : « Quis enim nescit illum Apostolatus Principatum cuilibet Episcopatui praeferendum? » S. Chrysostomus hom. V de Petro inquit : « Ecclesiae Praefectura per universum mundum traditur. »

Apostoli ipsi, quanquam plurimis donis et ingenti potestate aucti essent, « attamen, ait De Marca in dissert. de singulari Primatu Petri num. 5, majestatem ejus (Petri), uti Capitis a Christo constituti, duobus praecipue modis colere debeant.

» Primus modus colenda in Petro Primatus dignitatis versabatur in communione cum Capite retinenda. Quae communionis necessitas duplice spectari poterat; vel habita ratione Apostolorum, qui ex officio ad communionem cum Petro, ut Capite, conservandam tenebantur; vel etiam ratione habita Ecclesiarum, quas per provincias ipsi instituebant, ea lege, ut Petrum tanquam Ecclesiae Caput respicerent, ejusque regimini subjicerentur. Istaec, quam observavi, necessitas verbis Christi praescripta est. Etenim, ut Ecclesiae unitatem solidaret, uni claves tradidit, ut docent veteres superius laudati; et super Petrum aedificandae Ecclesiae petram dictum, totius aedificii compagem imposuit. Quare nullus coetus poterat esse legitimus, nullus Ecclesiae Pastor admitti, qui a Petro, id est ab ejus communione discederet. Constantiam fidei Ecclesiae quidem suae Christus solemnii formula pollicetur, adeo ut inferorum vires eam expugnare non possint; sed illi Ecclesiae hoc privilegium spopondit, quae aedificata esset super petram, quae fundamento illo niteretur...

§ II. DE POTEST. EIDEM PETRO ET APOST. CONC. 157

» Secundus modus colendi Primatus is erat, ut causas communes, ad universalis Ecclesiae disciplinam pertinentes Apostoli ad eum, tanquam ad Collegii et Ecclesiae Principem, discutiendas referrent. Quod factum a Paulo in quaestione de rituum judaicorum usu a gentilibus ad fidem conversis retinendo. »

De Primatu S. Petri agunt Bellarminus de Rom. Pontifice lib. 1 cap. 12 et 13; Mamachius orig. et antiquit. christ. lib. 4 part. 2 cap. 1 § 4; Ballerinus de vi et ratione Primatus Rom. Pont. cap. 9 num. 5; P. Passaglia in Commentario de Praerogativis Beati Petri Apostolorum Principis, Ratisbonae 1850, et Theologi passim.

§ 2.

DE POTESTATE EIDEM PETRO ET APOSTOLIS CONCESSA.

Videndum modo est qualis quantaque potestas Petro et Apostolis tributa fuerit ad Ecclesiam administrandam. Tritum est sermone adagium : *qui vult finem vult media*. Cum itaque finis Ecclesiae sit cultus Dei et salus animarum, minime dubitandum est, quin Christus omnem eis potestatem dederit, quae ad finem obtainendum pertineret. Eos proinde duplice potestate auxit *ordinis*, et *jurisdictionis*. Prima ad ministerium sacrum, altera ad regimen Ecclesiae pertinet. Hanc duplarem potestatem nonnulli Canonistae, atque etiam Theologi partiuntur ac dividunt in potestatem *ministerii*, *magisterii*, et *imperii*. Potestas ministerii Sacraenta, resque sacras administrat. Potestas magisterii res fidei et morum docet atque definit. Potestas denique imperii ad Ecclesiae gubernationem spectat, conjunctamque auctoritatem habet condendarum legum , judicandi, poenisque coercendi. At nos veterem et usitatam divisionem sequimur, et potestatem Ecclesiasticam partimur in potestatem *ordinis*, et *jurisdictionis*, quandoquidem haec divisio ad naturam potestatis Ecclesiasti-

cae explicandam aptior esse videtur. De potestate vero magisterii opportunus erit dicendi locus, ubi de juribus et officiis Summorum Pontificum seorsim agentes ostendemus quod et quale docendi munus Summi Pontifices in universa Ecclesia, et Episcopi in sua quiske Dioecesi acceperint.

§ 3.

DE POTESTATE ORDINIS.

Potestas ordinis est, qua Sacrificium offertur, Sacraenta administrantur, sacrae functiones peraguntur. De divina potestatis hujus institutione nullum ambigendi locum Tridentina Synodus reliquit sess. 23 de Sacramento Ordinis capite 1: « Si quis dixerit non esse in novo Testamento Sacerdotium visible et externum, vel non esse potestatem aliquam consecrandi, et offerendi verum Corpus, et Sanguinem Domini, et peccata remittendi et retinendi... anathema sit. »

Potestas ordinis per sacram ordinationem confertur, neque amitti potest nec auferri, quia character, unde profluit, deleri nequit, sed perpetuo inhaeret, ita ut qui sacerdos semel fuit, laicus rursus fieri non possit. Hinc S. Augustinus, libro II adversus Parmenianum, cap. 13 de Clericis in schismate Donatistarum chartere ordinis insignitis, ait: « Non sunt iterum ordinandi, sed sicut in eis Baptisma, ita Ordinatio mansit integra. »

Vocatur autem potestas ordinis, propterea quod per diversos Ministrorum ordines sive gradus distributa est, inter quos Episcopi principem locum tenent. Qua de re Concilium Tridentinum sess. 23 can. 6 definit: « Si quis dixerit, in Ec-

§ IV. DE POTESTATE JURISDICTIONIS.

159

clesia catholica non esse Hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris, et Ministris, anathema sit. »

Quicumque ad Hierarchiam ordinis pertinent, communi vocabulo appellantur *Clerici*; caeteri vero qui in Ecclesia sunt, *Laici* dicuntur: quae quidem personarum divisio divino ex jure proficiscitur. In primis enim Apostoli distinguunt Fideles in *Gregem* et *Episcopum*: aliquando etiam in *Ministros*, et *Fideles*. Non utuntur quidem nominibus *Clericorum*, et *Laicorum*; at res ipsa diserte proponitur, eaque nomina usurpari deinde coepta sunt ad rem melius significandam: praeterea cum potestas conficienda Eucharistiae, et Sacrificii offerendi, sive alterius sacri munieris obeundi non aliis a Christo concessa fuerit, nisi iis qui in Sacerdotium consecrarentur, dubitate non licet, quin ii qui ad sacra facienda divisa jure selecti sunt, eodem quoque jure a caeteris omnibus potestate et ordine distinguantur.

§ 4.

DE POTESTATE JURISDICTIONIS.

De potestate ordinis nihil attinet plura dicere. Sed uberioris ac fusius de potestate Jurisdictionis disputandum est. Jurisdictionis definitur potestas juris dicendi. Verum in Jure Canonico nomen jurisdictionis latius accipitur, eoque intelligitur omnis ea imperii potestas, qua Ecclesia regitur et gubernatur. Protestantes, ut diximus, contendunt totam Ecclesiae potestatem in docendo et monendo, nequaquam in imperando sitam esse; quo posito inferunt a Societatibus inaequalibus Ecclesiam longe abesse, eo quod imperium non habeat, sine quo Societas inaequalis nec esse, nec concipi potest. Sed quae- rimus quid est imperare? Profecto est leges imponere, scilicet jubere, vetare, jus dicere, poenisque coercere. Ergo Ecclesia

imperat, sive imperium habet; etenim jure divino potest leges ferre, judicare, et punire; id quod distincte accurateque probandum sumimus.

Jurisdictionis potestas confertur per legitimam missionem, quae definiri solet: « Legitima assignatio subditorum, » sive ut aliis placet: « Deputatio legitima ad exercendum munus spirituale, » sine qua quis actus jurisdictionis nullus et irritus est.

Nonnulli interpres Juris Canonici rati sunt ad assequendam utramque potestatem ordinis et jurisdictionis, in antiqua Ecclesiae disciplina solam ordinationem satis fuisse, et recentiori tantum aeo duplcam et distinctum modum utriusque potestatis conferenda adhibitum esse, ut nimirum praeter ordinationem singularis etiam missio, seu assignatio gregis requireretur. Quae quidem opinio, si eo sensu explicetur, ut videlicet veteri Ecclesiae more et instituto potestas jurisdictionis in certam plebem simul fere cum ordinatione traderetur, redarguenda non erit. Sed fatendum est, duos semper fuisse distinctos actus ORDINATIONEM, et MISSIONEM, quatenus is ordinabatur, qui secundum canones ad aliquam Ecclesiam regendam electus fuerat. Qua de re habemus gravissimum iudicium Tridentinae Synodi, quae ad legitimos Ecclesiae Ministros constituendos ordinationem, et missionem necessariam definitiv can. 7 sess. 23: « Si quis dixerit eos, qui nec ab ecclesiastica, et canonica potestate rite ORDINATI, nec MISSI sunt, legitimos esse Verbi et Sacramentorum Ministros, anathema sit. » Hanc autem legitimam missionem requiri etiam in foro interno, seu poenitentiali, idem Concilium declaravit cap. 6 sess. 14: « Quoniam igitur natura et ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, PERSUASUM SEMPER in Ecclesia Dei fuit, et verissimum esse Synodus haec confirmat nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem. »

§ 5.

DE POTESTATE LEGUM FERENDARUM.

Plura sunt argumenta, quibus apertissime demonstratur,

esse in Ecclesia condendarum legum potestatem. Primum argumentum ducitur ex jure *ligandi*, et *solvendi*, quod Christus Apostolis tribuit illis verbis: « Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in coelis; et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelis. » Enimvero *LIGARE* et *SOLVERE* non *physice* accipendum est, sed *moraliter*, et significat morale vinculum, seu obligationem quae alicui imponitur, agendi quidpiam vel non agendi; quod vere et proprie est legem constituere. Igitur in jure *ligandi* et *solvendi* potestas legum ferendarum continetur. Praeterea *potestas clavium*, et ea Christi verba Matth. XVIII, v. 17. « Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus » potestatem ferendarum legum satis indicant.

Accedit factum Apostolorum. Hi sanctissimi Viri divinitus instituti, et ab omni cupiditate dominandi prorsus remoti, dum etiam Imperatores et Magistratus civiles infensi erant christiano nomini, hanc sibi potestatem vindicarunt, quotiescumque id Ecclesiae necessitas vel utilitas postulabant. Ad vitandam offensionem Judaeorum Act. 15 tulerunt legem de abstinentia a « sanguine et suffocato » eamque ONUS appellarent, « scribentes per manus eorum, etc. » De qua epistola synodica praclare Chrysostomus hom. 33 in acta: « Potuisserunt certe, » inquit, « multo plura praecipere et absque litteris, sed epistolam mittunt ita ut sit lex scripta... vide brevem epistolam nihil abundans habere, neque epicheremata, neque syllogismos, sed imperium. » Eadem potestas eluet in diversis S. Pauli epistolis: « Laudo vos, quod praecepta mea teneatis (I Corinth. cap. 11). Scitis quae praecepta dederim vobis (I ad Thess. 4). » Et passim in Apostolorum epistolis legimus sancitas leges de dotibus Episcoporum, de bigamis non ordinandis, de neophytis non evehendis, de modo judi-